

Nauka dla społeczeństwa i gospodarki: publiczne finansowanie badań i innowacji w Polsce

17 lutego 2026 r., Auditorium Maximum Uniwersytetu Jagiellońskiego, Kraków

Dobra nauka to racja stanu: musimy upraszczać zasady, łączyć instytucje w spójny system i budować mosty od badań do globalnych innowacji - tak, by publiczne pieniądze szybciej przekładały się na zdrowie, bezpieczeństwo i miejsca pracy.

Kluczowi uczestnicy: Krzysztof Gulda (PARP); prof. dr hab. Krzysztof Józwiak (NCN); dr Wojciech Karczewski (NAWA); Piotr Kędra (PFR Ventures); prof. dr hab. Jerzy Małachowski (NCBR); prof. dr hab. Wojciech Macyk (UJ); prof. dr hab. Krzysztof Pyrc (FNP).

W Krakowie, 17 lutego 2026 roku, odbyła się pierwsza wspólna debata kierownictwa najważniejszych instytucji finansujących naukę, badania i innowacje w Polsce. Sam fakt, że liderzy NCN–NCBR–NAWA–FNP–PARP–PFR Ventures zasiedli przy jednym stole z naukowcami, przedstawicielami społeczeństwa, samorządu i przedsiębiorcami, jest sygnałem przełomu. System finansowania i komercjalizacji wymaga skoordynowanych działań, a nie punktowych korekt w pojedynczych agencjach. Podstawowe rekomendacje przedstawiono poniżej.

- **Priorytetyzacja realnej wartości.** Ewaluacja jednostek naukowych powinna wzmacniać realną jakość naukową oraz wpływ na społeczeństwo i gospodarkę, a nie opierać się na punktach pośrednich takich jak liczba patentów, publikacji czy cytowań. Ewaluacja powinna być prowadzona przez osoby niebędące częścią systemu – ekspertów zagranicznych.
- **Talenty.** U podstaw każdej zmiany i przełomu stoi człowiek. Trzeba wspierać talenty i promować *brain circulation* zamiast *brain drain* oraz zachęcać najlepszych, aby prowadzili swoje badania i rozwijali firmy w Polsce.
- **Różnorodność.** Należy w pełni wykorzystać pulę dostępnych w ekosystemie talentów poprzez wzmacnianie różnorodności oraz zwiększanie udziału kobiet - także w rolach zarządczych, lidarskich i strategicznych.
- **Ekosystem zamiast silosów.** Powstawanie innowacji technologicznych jest efektem funkcjonalnego ekosystemu, w którym wysokiej jakości badania mają szansę na rozwój w kierunku badań aplikacyjnych, komercjalizacji i skalowania. Konieczne jest stworzenie logicznego i pełnego łańcucha finansowania.
- **Stabilne i systematyczne zwiększanie nakładów na badania i rozwój.** Jest to kluczowe, ponieważ zapewnia środki na długofalowe projekty, rozwój zespołów i infrastrukturę, bez których nie powstają przełomowe odkrycia. Pozwala przekładać wyniki badań na innowacje i realne korzyści dla gospodarki oraz społeczeństwa.
- **Finansowanie projakościowe i przewidywalne.** Konieczne jest efektywne, nastawione na jakość finansowanie wszystkich elementów ekosystemu - w tym badań podstawowych. Finansowanie badań podstawowych nie powinno być rozpatrywane w oderwaniu od kolejnych etapów, ale jako nieodzowna część komercjalizacji. Wieloletnia przewidywalność systemu pozwoli budować jakość i długoterminowo przyciągać talenty.
- **Otwarcie na projekty high-risk, high-gain.** Zwiększenie poziomu innowacyjności badań w Polsce, szczególnie rozwojowych, musi w znacznie większym niż dotychczas stopniu stawiać na projekty wysokiego ryzyka. Ich realizacji nie może wiązać się z groźbą zwrotu środków w przypadku nieosiągnięcia zamierzonych celów, takich jak komercjalizacja czy odpowiednio wysoki poziom TRL.

- **Zamknięcie luki wdrożeniowej.** Konieczne jest domknięcie luki między laboratorium a rynkiem poprzez instrumenty typu proof-of-concept (PoC) oraz wsparcie kompetencyjne. Niezbędna jest koordynacja badań podstawowych z PoC, finansowaniem rozwoju i mentoringiem — najlepiej w modelu łączącym zasoby uczelni i instytutów z ekosystemem VC.
- **Mniej biurokracji, więcej elastyczności.** Nadmierna kontrola każdego elementu usztywnia proces tworzenia, a proces twórczy nie jest procesem administracyjnym. Przerost administracji odbiera systemowi niezbędną elastyczność i promuje wypełnianie wytycznych zamiast generowania technologii oraz mierzalnych rezultatów.
- **Globalna ambicja.** Prawdziwa innowacja jest globalna i wymaga globalnej przewagi. Wsparcie powinno na każdym etapie priorytetyzować badania i innowacje skalowalne globalnie, a nie lokalnie.
- **Komunikacja społeczna i realny wpływ.** Powinniśmy wzmacniać rozumienie roli nauki w nowoczesnym społeczeństwie i konkurencyjnej gospodarce. Promocja nie zastąpi jednak produktu — trzeba zadbać, aby korzyści z badań i innowacji miały wymiar realny i mierzalny.

Krzysztof Gulda

Prezes Polskiej Agencji Rozwoju
Przedsiębiorczości

Prof. dr hab. Wojciech Macyk

Prorektor ds. nauki Uniwersytetu
Jagiellońskiego w Krakowie

Prof. dr hab. Krzysztof Józwiak

Dyrektor Narodowego Centrum Nauki

Prof. dr hab. Jerzy Małachowski

Dyrektor Narodowego Centrum Badań i Rozwoju

Dr Wojciech Karczewski

Dyrektor Narodowej Agencji Wymiany
Akademickiej

Prof. dr hab. Krzysztof Pyrc

Prezes Fundacji na rzecz Nauki Polskiej

Piotr Kędra

Dyrektor Inwestycyjny PFR Ventures